FAMILIA

FÓIE BELETRISTICA SI SOCIALA

ILUSTRATA

TOTODATĂ

ORGANUL PUBLICAȚIUNILOR „SOCIETĂȚII PENTRU FOND DE TEATRU ROMÂN“.

PROPRIETAR, REDACTOR ȘI EDITOR

IOSIF VUL

ANUL XX. — 1884.

ORADEA-MARE, 1884.
CU TIPARIUL LUI EUGENIU HOL

CUPRINSUL.

I.
Portrete și ilustrațiuni.

II.
Poesíi.

II a. *Poeşii poporale.*

II b. *Din poeți străini.*

III.

Novele, piese, poveşti, schițe.

IV.

Literatură, critică, estetică, artă.

Afară de aceste, mai in fie-care numer: cugetări, glume, noutăți literare, artistice și sociale, din țeră și din străinetate, ghicituri de tot feliul și altele.

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD) 1 Januarie st. v. 13 Januarie st. n. | Ese in fie-care dumineca. Redacţiunea în Közep-utcza nr. 395. | Nr. 1. | ANUL XX. 1884. | Preţul pe un an 10 fl. Pe 1/2 de an 5 fl.; pe 1/4 de an 2 fl. 70 cr. Pentru România 25 lei.

Năvălirea Jidanilor.

— Piesă in 5 acturi şi un prolog. —

PERSÓNE:

Marinescu, proprietar.
Saftica, soţia lui.
Lili, copila lor (4 ani in prolog — 18 ani in acturi.)
Buruh Şnapser, jidan Galiţian. habotnic.
Rifca, soţia lui.
Leiba Kahal, rabin.
Immergold, banchier.
Silberwolf, jurnalist evreu.
Kihos.
Froim
Itic.
Soimanescu, căpitan de dorobanţi.
Ion Tatarașan.
Vasili Topor.
Georghe Ursu, sergent de dorobanţi.

Prologul:

Teatrul representă plaiurile munţilor in timp de érnă. — O cărare ese din codri din fund, şerpuesce pe cóstă şi se coborâ in scenă. — In drépta, planul II, un copac mare, găunos. — Nópte. — Luna se ivesce printre nori din când in când.

Scena I.

SILBERWOLF, KIHOS (*vin din drépta spăriaţi.*)

KIHOS: Ai vai! Mamunieu! M'a cuprins frigu şi frichi

SILBERWOLF: Şi pe mine, Kihos, dar n'avem ce face. Trebue sĕ mergem inainte până la hotar, cât e nópte, ca sĕ trecem in Moldova pe fraţii noştri din Galiţia. Ei ne aştéptă ascunşi in codru.

KIHOS. Departe. Hotarul?

SILBERWOLF: Mai avem un dél...

KIHOS: Ş-o vale ş-o limbă de pădure... vorba românului... Silberwolf?

SILBERWOLF: Vos ist?

KIHOS: Nu te temi de talhăroi şi de urşi?

SILBERWOLF: Eu?... nici de cum?

KIHOS: Nici de cum?

SILBERWOLF: Ba mi e grózǎ... dar sûnt poroncit se indeplinesc poroncile Alianţei din Paris. Ea voesce se umple ţera românéscă cu fiii lui Israel de prin lumea, din Austria, din Rosia şi de aiure, pentru ca tacem proprietatea nóstră.

KIHOS (*vesel*): Bun geşeft!

SILBERWOLF: Bun şi mare. Mai cu sémă décă căpĕtă drepturi politice.

KIHOS: Dar óre le-om capĕtá?

SILBERWOLF: Ja wohl... Am dat parale multe unde se cuvine... Presa din Paris, din Berlin, din Londra, şi din Viena este a nóstră... In curênd vom ajunge la scopul nostru.

KIHOS: Numai de nu ne-or mâncá lupii...

SILBERWOLF: Om peri noi, remân alţii... Evreu-i ca hrénul. are rădĕcină adâncă de $2^1/_2$ stinjini.

KIHOS: Se perim noi? Ferésca Dumnedeu!

SILBERWOLF: Şi cu răbdare, şi cu stăruinţă, şi cu mesteşug şi mai ales cu bani vom pune mână pe oraşele românilor. vom cumpĕrá moşiile lor... Vom deveni stăpâni, şi ei vor ajunge argaţii noştri... Hai.

KIHOS: Cunosci poticele?

SILBERWOLF: Cunosc. Am făcut de multe ori contrabandă de ómeni pe locurile aste. Am introdus numai eu peste trei mii de fraţi prin crierii munţilor... Alţii fac aceeaş contrabandă pe malurile Prutului, aducênd pe fraţii noştri din Rosia.

KIHOS: Şi ai câştigat bani mulţi?

SILBERWOLF: După cum? De géba? Dór nu-s român... Hai.

KIHOS: Taci; par c'am audit ceva.

SILBERWOLF: Ce? in cotro?

KIHOS: Colo... pe urma nóstră... (*privind in drépta.*) Vei! vei! vei! zăresc doue umbre care vin, or fi talharoi... Se fugim.

SILBERWOLF: Se fugim... (*fuge.*) Fuga-i ruşinósă...

KIHOR: Dar sânĕtósă. (*Se sue repede şi dispar in codru.*)

Scena II.

ION TATARAŞAN. VASILE TOPOR (*vin din drépta.*)

ION: Unde-s? i zăresci, Vasili?

VASILI: Nu, bată-i crucea!... Sĕ juri c'au intrat in pămênt.

ION: In pămênt or intrá amêndoi cu ajutorul meu.

VASILI: Şi al meu... Dar unde drac sĕ fie Litfele?... Or şi apucat pe colo, prin codru, spre hotar.

ION: Las' că-i găsim noi. Nu de géba i urmărim tocmai dela Iaşi.

VASILI: Hei! de aş pune mâna pe Kihos, ce tocană, ce tocană!

ION: D'apoi Silberwolf... Ce Lacuitură!... Măi Vasili, de i-om găbui unde-va, sĕ-ţi aduci aminte că te numesci Topor.

VASILI: Topor de vită Cuşer. Las' pe mine... Eu i sûnt Rabinul.

ION: Bine, vĕd că și ție ți-s dragi ca și míe, purcații!

VASILI: Ca piperiu 'n ochi... Scíi tu, mĕi Ioane, că Kihos mi-a otrăvit nevesta cu vitriol la crâșma lui din Pecurari?... Scíi tu că fraține-meu i-a luat sumanul din spinare in dricul ernii?... Scíi tu că pe copilul meu, un ținc de șese ani, l'au deprins cu bețía și l'au sfătuit se fure găini prin mahala ca sĕ i le aducă lui pentru rachíu? Scíi tu, că nu mai putem trăí noi, românii, de rĕul lor?

ION: Scíu... Dintre toți Tătărășenii care inainte erau gospodari cu case și grădini, numai eu remăsesem negustor cu dughénă la uliță. Intr'o di vine Silberwolf, și dureză alăture cu mine un șopron mic de scânduri. In șopron așédă un alt nespĕlat ca dênsul cu aceeaș marfă ca a mea... Ori ce vindeam eu, Iuda lăsá cu câteva parale mai jos; scad prețul, scade și el, ajung in sfîrșit a da marfa cu prețul cu care o cumpĕram amêndoi; jidanul nu se opresce și tot scade... incât mușterii me părăsesc și merg la el care vindea mai eftin... Mĕi, pĕcatule, i dic intr'o di, cine dracu te-au adus pe capul meu? Ce-ți pésă ție, imi respunde el rîdênd. Mĕi, da cum poți sĕ-ți eși in capĕt, dând marfa in pagubă? Nu-i tréba ta, are cine sĕ me despăgubéscă până ce te-oiu calicí pe tine. Dar cine, mĕi, pocitule? Comitetul nostru, Kahalul!... „Imi vinea sĕ-l ucid, dar m'am gândit că nu erá el vinovatul... Silberwolf imi urdise peirea! *Silberwolf! A!... sfinte Mina, dece paraclisuri ți-oiu da de mi-i face sĕ-l găsesc!*"

VASILI: Și in sfîrșit, Ioane?

ION: In sfîrșit, am inchis dughéna. Creditorii mi-ai vêndut marfa cu darabana, apoi mi-au vêndut și căsuța mea din Tătăraș... și eu...

VASILI: Tu, ai remas cerșetor in téra ta...

ION: Dar... cerșetor de drumul mare, cerșetor de codru ca tine. Asta ne remâne nouă, românilor... Despoiu Judele unde le intêlnesc, dar nu me simt resbunat până ce mi-oiu incheiá socotéla cu Silberwolf. De mâna lui am calicit, de mâna mea o se móră.

VASILI: Mórte am juruit și eu lui Kihor.

ION: Hai dar la gónă după ei... Ți-i ascuțit toporul, Vasile?

VASILI: Ca dorul de resbunare, dar barda ta?

ION: Ascuțită ca limba clevetirei jidovesci... Halal de dênșii!... Pe 'ncotro sĕ fi apucat? pe cărare la dél? Seu pe codru de-adreptul?

VASILI: Pe cărare jócă luna... Cred mai de grabă că au luat'o la fugă prin desime, căci ne-or fi simțit in urma lor.

ION: Bine chitesci.. Hai... (*ajungênd la marginea scenii din stânga*). Mĕi Vasili!

VASILI: Ce?

ION: Deschide-ți nările și mirósă tare! Nu pute a usturoiu?

VASILI: Așá-mi pare.

ION: Dómne ajută! (*Ese prin stânga.*)

SCENA III.

ȘOIMANESCU. URSU. (*4 Dorobanți vin din drépta.*)

ȘOIMANESCU: Stați, băeți, sĕ ne mai odihnim puțin! De când am lăsat drumul cel de cole, de vale. (*arată în drépta,*) ne urcăm de dreptul la dél, pe locuri nebătute de picior de om... Nu v'ați ostenit?

URSUL: Nu. domnule căpitan. Dór noi sûntem copíi de munte, trăiți prin codri și pe plaiuri. Sûntem buni de picior ca muierile cele cu ochi de șopĕrlă.

ȘOIMANESCU: Sĕ trăiți. Așá ve vreu: tari de vênă și buni de mână. Așá-i, Ursule?

URSUL: Cât despre mână, deu, n'aș sfătuí pe vecinul de pe... dél, cu musteța lungă sĕ-mi ...apă in labă.

ȘOIMANESCU: Laba Ursului.

URSUL: Așá... m'au poreclit vênătorii din sat de când m'am luat la trîntă cu o dihanie de urs care me cuprinsese in brațe ca pe-o mirésă... Ne-am hărjonit cât ne-am hărjonit pân' ce cădênd amêndoi la pămênt, ne-am dat de-a rostogolul până 'n vale. Când eu deasupra lui, când el deasupra mea... Mâncă l'ar cânii! greu mai erá!... Dar, ajunși in capĕtul costișei, am scos cuțitul dela brâu, și l'am infipt drept in inima ursului. N'au avut nici macar vreme sĕ-mi dică: Bogdaprosti.

ȘOIMANESCU: N'avea omeníe.

URSUL: Nu, dar avea o blană de boer mare. Am dus'o poclon colonelului.

ȘOIMANESCU: Și colonelul de-atunce se laudă că l'au ucis ênsuș la vênat.

URSUL: S'o fi lăudând, de!... Vorba ceea: Minciuna boerésca trece 'n téra Ungurésca.

ȘOIMANESCU: Ursule!

URSUL: Aud, căpitane.

ȘOIMANESCU: Departe-i până la pichet unde mergem se schimbăm garda?

URSUL: Mai este o fărămică bună de drum, și e cam greu de-om apucá peste vêrful délului, insĕ cunosc o cărărușă mai oblă care incungiură délul; ea trece pe la bordeul fraține-meu, pădurarul.

ȘOIMANESCU: Da frate teu a casă se fie?

URSUL: Așá chitesc. Și décă ai vré, domnule căpitan, sĕ te opresci in astă nópte la bordeul lui, póte c'ai avé prilej se ucidi vre o dihanie blândă, că ursii vin câte odată de-și vîră botul pe ferestă când zăresc lumină 'n lăuntru.

ȘOIMANESCU: Bună idee. Ne-om du... pichet.

URSUL: Mai cu sémă că-i intuneric ... ca 'ntr'un suflet de arendaș jidan... poticele-s acoperite cu omet și nu cred se indrăznéscă a trece in astă nópte nici țipenía peste hotar.

ȘOIMANESCU: Cine se trécă prin crierii munților?

URSUL: Cine? Jidanii care fug din téra lor și năvălesc in téra nóstră.

ȘOIMANESCU: Cum? e adevĕrat ceea ce se spune?

URSUL: Nu scíu ce se spune, dar scíu că nu se spune tot.

ȘOIMANESCU: Cum asta?

URSUL: Adevĕrul e că jidanii trec borderíe in Moldova, intră in ea ca in satul lui Cremine și ca bóla in trup sânĕtos.

ȘOIMANESCU: De ce-i lasă granicerii?

URSUL: Apoi ce-or se facă bieții ómenii? Când primesc poroncă sĕ-i oprésca, când sĕ le dee bună pace... I-s năuciți de-atâte... cum le dice Dómne értăme? de-atâte țircălări din Bucuresci... Se lasă și ei pe tînjală pân' a suná un cés mai bun.

ȘOIMANESCU: Ce-au fost până adi nu scíu, dar de adi inainte, mĕi băeți, cât oiu fi de comandă la hotar, sĕ-i ințercăm pe Jidani de-a mai trece fără pasport. Ați audit?

URSUL: Sĕ trăesci, domnule căpitan! I-om ințercá bucuros.

ȘOIMANESCU: Acum, fă inainte, sergentule, și ne du la bordeul pădurarului.

URSUL: Dar... se dăm cu pușca la nevoe? Dle căpitan? Bine; om da și cu pușca. Audiți voi, mĕi? ... Atineți ve... stânga 'mprejur Marș! (*E... prin stânga.*)

SCENA IV.

SILBERWOLF, KIHOS *și mai mulți Jidani strimțeroși, cu barbe sburlite, cu perciuni lungi, și cu boccele de rufe in spinare, se cobor pe cărare din vêrful délului, tremurând de frig, cuprinși de gróză.)*

SILBERWOLF: Veniți după mine... Ați intrat in Moldova. Aice-i țera cu mană!

JIDANII *(tremurând.)* Brrr!

KIHOS: Nu ne vede nime? Granicerii dorm! Nime? Stați... Zăresc o matahală in urmă.

JIDANII: Vuăs? *(se cobor fuga in scenă.)*

SILBERWOLF: Nu ve temeți. Nu-i nimica. Kihos e un fricos.

KIHOS: Nu dic ba... Sûnt voinicos, da fricos.

SILBERWOLF: Sûnteți cu toții? Bine... puneți-ve in rênd!

KIHOS: Écă ne-am pus. Par că sûntem óstea lui Machabei.

SILBERWOLF: Frați in Talmud! Fii resletiți ai Jerusalimului! Voi care sûnteți poporul lui Dumnedeu! Étă-ve in țera Românéscă care e menită a deveni o nouă Palestina... Ați venit aice, unii din voi alungați de poliția austriacă pentru óre-care hapghevezen, alții trimiși in misiune cuceritóre de Alianța israelită. Fiți bineveniți pe pămêntul făgăduinței!... Acum la lucru. Étă prada! *(arată munții și valea).*

JIDANII *(entusiasmați)*: A nóstră! A nóstră?

SILBERWOLF: A nóstră! căci Românii nu sciu sě-și păzéscă comóra strămoșéscă. Kihos... ascultă!

KIHOS: Écă ascult.

SILBERWOLF: Sě i duci pe toți, printr'ascuns, la crășma din sat și de-acolo sě-i indrepți, din crășmă in crășmă prin călăuzi Evrei la locul care este destinat fie-cărui. Tu, Froim Bercu, sě te ațedi la una din barierile Iașului, ca crășmar, pentru ca sě imbeți țeranii ce vor veni la têrg cu provizii; ie séma insě ca sě amesteci rachiul cu zamă de tutun, cu ardeiu, cu ciomofaiu și cu vitriol. Mojicii beu ca niște vite făr' a băgă de sémă că sě otrăvesc. Tu Ițic se eși inaintea lor cale de un sfert de poștă ca sě le cumperi podvad cu a șeptea parte de preț și apoi sě-i aduci la crășma lui Bercu pentru aldamaș.

KIHOS *(ridênd)*: Hi, hi, hi. Plan bun.

SILBERWOLF: Still, dummer Hund!

KIHOS: Écă tac.

SILBERWOLF: Tu, Șafărle, sě te faci in ori-ce oraș agent de corupție, se ajuți pe frații noștri in procesuri, cercând a cumpěrá consciința judecătorilor. Tu, Besume Trifman, se deschidi căsăpíe la Hârlău ca sě vindi carne cușer la frații noștri, și carne trif de vite bolnave la creștini. Tu, Haim, sě te faci pitar la Têrgul-frumos, dar sě vindi mojicilor pâne de făină aprinsă.

KIHOS: Ia, ia, ia! Prechtig!

SILBERWOLF: Still, Esel!

KIHOS: Écă tac.

SILBERWOLF: Tu, Moiși Raibhoffer, sě te lipesci de casele boerilor ca sě le inlesnesci imprumuturi de bani cu procent de 300 la sută și cu ipoteca in moșiile și in casele lor. Case și moșii vor fi in curênd ale nóstre. Tu, Șloim, sě te faci otelier, tu negustor de haine putrede, tu ciobotar, tu croitor, tu tenechegiu, etc., dar se cătați a dură tot lucru prost ca sě aibă totdéuna românu nevoie de meseriile vóstre. Ați ințeles?

KIHOS: Ja vol, ia vol, ferstand.

SILBERWOLF: No, still, șmutzig târtan.

KIHOS: Écă tac.

SILBERWOLF: In sfîrșit voi toți, ve imprăsciați prin țêră ca cholera, apucați tóte meseriile, tóte negoțurile, și cumpěrați eftin și vindeți scump, incât sě nu pótă Românii ține concurență cu voi. Ei sě cadă in sărăcie pe când voi ve veți imbogăți. Am dis. Și acum strigați ca mine: Trăiéscă némul lui Isaac și a lui Israel!

JIDANII *(urlă)*. Trăiéscă Isaaa! *(glasul li se curmă, căci o impușcătură resună in codru.)* Ghewalt! *(vreu sě fugă.)*

SCENA V.

JIDANII, ION, VASILI *(vin alergând din stânga.)*

ION: Potira... potira! la fugă, Vasili!

VASILI: La sânětósa! *(fuge in drépta.)*

JIDANII: Ai vei, vei, vei, vei! *(fug in drépta.)*

ION: Unde sě m'ascund! Ha... in copacul ista. *(se sue in copacul din fața scenii.)*

SCENA VI.

ION, ȘOIMANESCU, URSU, DOROBANȚII *(vin din stânga.)*

ȘOIMANESCU: Écă Litfele... după dênșii, copii!

URSU: Sě trag, domnule căpitan?

ȘOIMANESCU: Trage in gramadă!

URSU: Cruce ajută!... *(trage și alérgă cu ceialalți după Jidani.)*

(Se aude afară țipete de Jidani.)

ION *(intre crengi)*: In plin! Numai Silberwolf sě remâe tefăr pentru mine. Cine mai vine? *(se ascunde intre crengi.)*

SCENA VII.

ȘNAPSER *(ingrozit, vine alergând din dél pe cărare, și cătând in tóte părțile.)*

ȘNAPSER: In mine a tras? Ai vei! M-a impușcat. *(Se pipăe.)* Ba nu... dar când am audit trosc, am credut c'am murit... Main Gott! imi clenţenesc falcile de gróză... Unde me aflu? M'am rătăcit de tovarășii mei... in cotro au apucat? Se merg inapoi, mi-trichi... Se merg inainte? Și mai trichi... A! Gheraișwart! de abia am pus piciorul pe pămênt românesc și me găsesc mai reu decât in țera lui Faraon...

(Se aude in drépta, in depărtare sunet de zurgalăi de sanie și pocnete de biciu.)

Văs ist? *(ascultă.)* Nimic... urechile imi țiue și-mi fac trinchi-linchi-trinchi. A! Șnapser, Șnapser, de ce nu te-au făcut mamunieu voinicos? N'ai tremură cum tremuri. Adecă multe parale aș câștigă décă aș pute vinde frica din sîn măcar cinci bani dramul *(spăriat.)* Vuăs?

(Se aude zurgalăii aprópe și tropot de cai.)

SAFTICA *(afară in drépta)*: Tódere, ține caii!

MARINESCU *(asemene)*: Ie sémă sě nu ne pravăli.

AMÊNDOI *(țipênd)*: A!

(Se aude o impușcătură in depărare.)

ȘNAPSER *(tresărind)*: Vai! ér a tras in mine.. Or fi talharoi... talharoi... primejdie mare! Unde se m'ascund? A!... in gaura copacului ca in sinul lui Avram. Gott, Gott, Gott! *(intră in vagauna copacului.)*

SCENA VIII.

MARINESCU, SAFTICA, LILI *(intră prin drépta, plini de omet.)*

SAFTICA *(spăriată)*: Hoți or fi, Nicule?

MARINESCU: Nu te teme, Saftică!

SAFTICA: Apoi ce-s impușcăturile care am audit?

MARINESCU: Or fi vênând plăeșii; dar spune-mi, nu te-ai lovit când s'a prăvălit sania?

SAFTICA: Nu.

MARINESCU: Nici copila?

SAFTICA: Nici Lili; o țineam in brațe. Așă-i, draguță, că nu te-ai lovit?

LILI: Nu, maman.

SAFTICA: Dar ce facem acum?

MARINESCU: Sĕ aşteptăm aice pe dâmb pân' ce vezeteul a descurcá hamurile şi a ridicá sania.

SAFTICA: Ce bine erá sĕ nu plecăm de-a casă, dela moşie, in dricul ernii, şi sĕ ne espunem la drum cu ce-avem mai scump! Unde-i caseta cu banii şi cu juvaere?

MARINESCU: Ét-o la mine; dar şiragul cel de mărgaritare unde-i?

SAFTICA: La gâtul copilei.

(*Şnapser ascultă, arĕtându-şi capul din când in când.*)

MARINESCU: Sĕ nu se pérdă, căci valoréză două míi de galbini.

SAFTICA: N'ai grijă; e legat bine... Nu ţi-e frig, *Lili*?

LILI: Nu, maman.

SAFTICA: Drăguţa... e mai voinică decât noi... (*o sărută.*)

(*Se aude glasul vezeteului strigând la cai: La loc, haramule.*)

SAFTICA: Ce este?

MARINESCU: Nimic; glasul vezeteului.

SAFTICA: N'au mântuit ăncă? (*se duc de privesc in drépta.*)

ŞNAPSER (*in parte*): Un şirag de mărgăritar! Míi de galbini!

MARINESCU: S'au spăriat haramurile şi nu-i póte inhamá vezeteul. Merg sĕ-i ajut.

SAFTICA: Ba, nu te duce, Nicule; mor de grózá in codrul ista. Am o presimţire rea. Stai!

MARINESCU: Vin indată, Saftico... Nu fii copilă. Na, ţine caseta până m'oiu intórce. (*Ese.*)

LILI: Maman!

SAFTICA: Ce vrei, drăguţă?

LILI: Mi-i frig.

SAFTICA: Bate vênt rece. Vin' la mama sĕ te incăldéscă... (*o ie in braţe, o sărută şi se apropie de copac*). A ingheţat mititica. Unde s'o adăpostesc de vênt? A! écă un copac găunos. Hai, Lili, cole in sinul copacului... in el nu bate vêntul.

LILI: Dar n'a fi vre-un zmeu in lăuntru?

SAFTICA (*ridĕnd*): Nu, puiuşorule... Zmeii şed in palaturi de aur... Scíi mă-ta, in poveste...

(*Când sĕ intre in copac, Şnapser ese ş-o apucă de gat pe Saftica.*)

ŞNAPSER: Aur? unde-i aurul?

SAFTICA (*ţipand*): A! Nicu... (*leşină.*)

ŞNAPSER: Nu strigá, că te ucid!

LILI (*ţipă*): Maman...

ŞNAPSER: Taci. (*I astupă gura cu mâna, o invelesce in mantă, apucă caseta şi fuge in drépta prin planul din fund.*) De-acum sûnt bogat... (*scuturând caseta.*) Aur... Aur... Aur!

ION (*coborind din copac*): D'apoi eu unde-s, mĕi Judo? La gónă după el, Ioane! (*alérgă după Şnapser.*)

SCENA IX.

SAFTICA, MARINESCU (*intră pe planul I.*)

MARINESCU: Saftico, vină de grabă! Sania-i gata. Safticá unde eşti? Nu me audi? Safticá... (*inaintéză spre copac.*)

SAFTICA (*geme la pământ.*)

MARINESCU: Cine geme? Ce vĕd? Saftica leşinată! (*ingenunchiéză lângă ea şi-i redică capul.*) Safticá...

SAFTICA (*tredindu-se*): Unde sûnt? A! Nicule! Copila... unde-i Lili?

MARINESCU: Lili? Am lăsat-o cu tine.

SAFTICA (*sculându-se, ingrozită*): Lili, Lili... (*alérgă pe scenă chiemând copila.*)

MARINESCU: Safticá... Vină-ţi in fire! Ce s'au intêmplat?

SAFTICA (*ca nebună*): Hoţul... hoţul... aice in copac.

MARINESCU: Hoţul?

SAFTICA: Au sărit pe mine, m'au apucat de gàt. Mi-au furat copila... Mi-au furat copila... Erá jidan...

MARINESCU: Jidan?

SAFTICA: A s'o omóre, sĕ-i bee sângele? Lili... o! Dumnedeule! Lili! (*plange.*)

MARINESCU: Dar spune-mi... in cotro au apucat?

SAFTICA: Nu sciu... am leşinat de spaimă... Alérgă Nicule sĕ scapi pe Lili... biéta copilă!

MARINESCU: O! Dumnedeule... Simt că nebunesc... (*strigă in drépta*) Tódere, Tódere!

VEZETEUL (*afară*): Aud, cucóne.

MARINESCU: N'ai zărit un om trecênd in fugă pe sub copaci?

VEZETEUL: Ba au trecut chiar doi... párea că se alungă.

MARINESCU: Hoţii or fi, Safticá... iute, iute sĕ ne suim in sanie şi sĕ ne luăm după ei! Vino, vino!

SAFTICA: Dar décă n'a fi furat'o? Póte că a fi fugit copila spăriată in codru. S'o las aice, singurică... sĕ peră de frig... s'o mănânce fiarele? (*strigă*) Lili... puiuşorul mamii

MARINESCU: Nu se póte... Lili nu s'a fi depărtat de tine. Vină, dragă, sĕ nu perdem timpul; hoţii se duc cu ce avem mai scump, cu copila...

SAFTICA: Haide... Ah! Nicule, inima-mi spune că Lili-i perdută pentru totdéuna!

(*Se aude 'n depărtare glasul copilei strigând: Maman.*)

MARINESCU: Audi? Ea strigă... colo... in drépta.

SAFTICA: Ea-i! trăesce? (*cade 'n genunchi.*) O! Dumnedeule! dă-mi copila şi-mi ie viéţa!

MARINESCU: Hai... póte că s'a indurá Dumnedeu de noi.

(*Es amêndoi alergând prin drépta.*)

Cortina cade.

V. Alecsandri.

Pentru ce...

Gânduri triste, gânduri rele,
Pentru ce nu mai sburaţi?
Chinuri crude, chinuri grele,
Pentru ce nu me lăsaţi?

Eu, născut sĕ cânt intr'una,
Pentru ce sĕ plâng mereu?
Pentru ce, in totdéuna
Suferinţi in pieptul meu?

Fericit, fără durere,
Décă nu-mi e dat sĕ fíu;
Nu-mi răpiţi o mângăere,
Ah! lăsaţi-me sĕ scríu!

Daţi-mi drumul, daţi-mi pace
Sĕ mai sbor de pe pământ;
Pe el nu mai am ce face.
Ah! lăsaţi-me sĕ cânt!

Carol Scrob.

Nicolae V. Scurtescu.

L'am cunoscut la redacţia diarului umoristic „Ghimpele". In capul numerului dela 30 januarie 1877, mi se publicase nesce versuri cari i atrăseseră atenţiunea.

D'atunci işi esprimase redactorului dorinţa d'a me cunósce. Intr'o di se intêmplă sĕ me aflu la redacţie, când Scurtescu, care da şi el din când in când mână de ajutor la gazetă, trecù p'aici. I fui presintat şi cu tôte că cu 14 ani mai in vêrstă de cât mine, Scurtescu fu de o caldă prieteníe. Infăţişarea lui deschisă, graiu-i blând, manierele-i pline de prevenire, i atrăgeau tóte simpatiele. In curênd furĕm buni prieteni.

El erá profesor la o şcólă primară de băieţi unde predá cursurile clasei III şi locuiá in casa cu nr. 63 din calea Plevnei (p'atunci calea Belvedere) in apropiere de şcólă. La 1 marte 1877, i-am făcut prima visită. Îmi spusese că-l găsesc acasă numai diminéţa şi me dusesem aşá de diminéţă că-l găsii dormind. Nu-şi zăvoriá nici odată uşa. Bătui: se desceptă, şi intrai.

Nicolae V. Scurtescu.

Odaia lui, destul de mare, părea âncă pré mare şi pré gólă cu patul de fer, mésa, cele patru scaune de paie, spĕlătorul şi-un garderob ce se găsiauací. La aceste se adăugau câteva cărţi grămedite cu rost pe mésa aşeḑată de 'naintea ferestrei din apus, ce dá pe

un vast balcon unde vêra câţi-va leandri şi alte flori îmbălsămiau aerul cu miresme; câteva volume mai alese frumos aşeḑate pe cealaltă ferestră care dă in galerie şi care nu se deschidea nici odată şi restul bibliotecei sale inşirat pe pardoselă, cam după aşă.

Tocmai işi tipărise volumul seu de poesii complete (1867—1876) şi esemplarele stau tencuri-tencuri pe jos, răzimate de părete. Scurtescu işi aprinse o ţigară, — fumă mult, — şeḑurăm câtva de vorbă şi. trebuind sĕ plece la curs, il lăsai luând cu mine volumul de poesii pe care mi-l oferise.

Impregiurările readucêndu-me cu luna lui april in Bucuresci, pe cari, de şi la ţéră. i cercetam d'altmintreli destul de des, relaţiunile nóstre se strinseră din ce in ce mai mult. Scurtescu devenise „marele meu amic" şi eu micul lui prieten, strîns uniţi prin acea legătură tainică, comună acelorași vederi, acelorași inspiraţiuni. Ne intâlniam adese la redacţia „Ghimpelui" unde petreceam indelung in discuţii literare. Alte-ori ne mai găsiam serile pe la „Fialcowsky", p'atunci âncă in vogă; de-aci, câte odată, ne duceam la „Ienache" unde. mai liberi in giurul meselor intinse sub umbrarul ingrădit de zorele agăţătóre, strecuram printre discuţiunile nóstre şi câteva păhare de vin generos.

Iubirea ce el avea către tinerime, prietenia ce el i arĕtă, formase in giurul seu un cerc de tineri al căror suflet eră Scurtescu, care, mai mult de cât ori-care altul, avea darul d'a ne adună la olaltă. Şi atât ne deprinsesem sĕ fim impreună, cât fórte rar il intâlniá cineva făr' a fi insoţit de doi-trei din noi. Vĕḑêndu-l in amurg, cu statu-i nalt, figura palidă incadrată de nesce plete castanii şi-o barbă mĕtăsósă; cu privirea plină d'o dulce melancolie, păşind cu pasu-i rar prin praful trotuarului, in mijlocul nostru; cu fruntea cugetătóre, care ne dominá din innălţimea bonului seu, luminată d'o ultimă radă roşetecă a sórelui apuind; ori-cine nu s'ar fi putut opri d'a-l semui cu un Christ proscris, in mijlocul ucenicilor sei.

Când cu tómna ḑilele rele s'abătură asupra Bucurescilor, curmând petrecerile sub cerul liber, incepurăm a ne adună serile la el. Spre a nu-l incomodă insĕ, căutarăm sĕ ne intrunim aiurea. Găsirăm mai comod sĕ ne adunăm intr'una din incăperile mai retrase ale vr'unei ospĕtării unde, avênd de tóte la indemână, discuţiile se puteau urmă in tótă libertatea şi âncă cu mai multă vioiciune. Atunci se formă una din cele mai originale Societăţi, — fără titlu şi cu statute nescrise, al căror intĕiu articol, invĕţat de toţi pe de rost, sună astfel: „Se alcătuiesce o societate strîns unită nu prin indatoriri şi formalităţi, ci numai şi numai prin dragostea frăţéscă ce va domni intre membri ei. Scopul e desvoltarea prin noi ênşi-ne, a cunoscinţelor nóstre literare".

Şi-aci, dela 7 óre 'nainte, in tóte serile de marţi şi sâmbĕtă, ḑilele ficsate pentru a ne intruní, in giurul mesei incărcată după porunca fie-căruia şi după placul tuturor, se citiá şi se recitiá ceea ce fie-care scrisese şi revĕḑuse, se lăudá şi se criticá, se discutá şi se disputá, până când Scurtescu, care ne-ascultá, curmând zimbetu-i blând şi luându-şi aerul grav de preşedinte al acestui nou soiu de republică, se pregătiá sĕ ḑică cel din urmă cuvênt „in chestie". Toţi atunci, ori-cât am fi fost de inferbintaţi de focul discuţiunii, ne potoliam ca prin farmec, spre a-i auḑi părerea.

Tocmai târḑiu, după mieḑul nopţii, ne-aduceam aminte că trebuiá sĕ plecăm, şi numai după ce-l insoţiam pân'acasă, ne despărţiam unii de alţii.

*

Scurtescu s'a născut din părinţi ţĕrani in satul Valea-lungă, districtul Dîmboviţa, la anul 1844. Plin de aspiraţiuni, acela care mai târḑiu erá sĕ strige in graiul versurilor fraţilor sei:

Români! a vóstră minte măriţi-o prin lumină,

găsiá orisontul satului părintesc — inchis de délurile ce ţĕrmuiesc cursul Cricovului — pré strîmt pentru avêntul minţii sale care-l imboldiá sĕ şi-o mărescă prin lumină. Astfel, cum pasĕrea — când tuleiele abiá se schimbă in aripe — se avêntă din cuibul părintesc in spaçiul necunoscut, la vêrsta de 16 ani, abiá sciind sĕ scrie şi sĕ citéscă, el luà drumul Bucurescilor, unde setea lui de invĕţătură il mână. După 2 ani de o viéţă tristă, destul de grea, depunênd esamen de clasele primare, intrà in 1862 in liceul Sântul Sava.

Ací, treptat cu studiul şi cercul cunoscinţelor sale, se măriá, orisontul minţii şi gândirii lui deveniá din ce in ce mai larg. Lumile necunoscute pe cari le visa inchipuirea lui privind, copil, undele rostogolindu-se pe pietrile văiei natale, acum se desfăşurau una câte una 'nainte-i. Scurtescu erá in elementul seu şi bucuriele pe cari aplicaţiunea firéscă la studiu ni le procură, il făceau sĕ indure cu bărbăţie tóte lipsurile, sĕ sufere, făr' a se plânge, tóte necazurile.

Astfel sevêrşi studiele secundare cu succes şi in 1870, in urma concursului ce depuse, fu numit profesor la una din şcólele primare din capitală.

D'atunci viéţa lui incepù óre-cum a se limpeḑí. Acum el putea sĕ se dea cu totul aplecărilor lui literare cari se manifestară âncă din şcólă, căci âncă student, el făcea versuri şi se ocupá in deosebi cu studiul literelor. In 1868 luà parte in cercul literar „Orientul" şi primele sale incercări poetice vĕḑură lumina in „Albina Pindului" a lui Grandea; ér in anul următor, il găsim intre membri societăţii „Românismul" alături cu intrégа pleiadă de tinere inteligenţe ce-şi dedeseră intâlnire-aci.

Românismul! étă credul, devisa lui Scurtescu. Fiu al poporului, iubirea neamului era adânc săpată in inima lui care a fost şi pururea a remas a poporului. Poesiile sale poporale, care au apărut prin diferite ḑiare sub pseudonimul românesc de Niţa Vintilă Stroie, şi prin cari el arată relele ce impileză pe ţĕran, biciuind cu cea mai aspră ironie pe impilători, dovedesc indestul acésta.

Născut in sinul munţilor, in apropiare de ruinele clasice cari au inspirat pe Cârlova şi pe Heliade, eşit din sinul plin de credinţe şi de simţiri românesci, curate ca aerul munţilor părinţesci, el a păstrat şi-a cultivat cu sânţenie avutul moştenit. De aci inţelege oricine decă Scurtescu erá seu nu, unul din cei mai fanatici aderenţi ai societăţii fundată din iniţiativa lui Hăsdĕu.

Românismul in şcólă, la teatru, pretutindeni! étă ce voiá el, pentru ce lucrá. Din acest punct de vedere istoria patriei şi literatura dramatică erau studiele sale de preferinţă. Articolele lui despre invĕţămêntul istoriei naţionale şi despre teatru şi literatura dramatică, apărute in „Columna lui Traian" (1871—72—73) şi „Viitorul" (1873) sûnt eloquente pleduarii pentru acésta causă sântă. Dragostea de ţéră, iubirea de poporul in mijlocul căruia s'a născut: aceste sûnt schinteile ce scapĕră din tóte scrierile sale.

*

Suflet consciinţios, Scurtescu se devotă misiunii ce i se incredinţase. El făcea din profesorat nu o meserie, dar un apostolat. Astfel, in tóte ocasiunile el a luptat pentru introducerea metódelor noui in şcólă, pentru propăşirea ei. Invĕţămêntul i dătoréză mai multe studii fórte interesante publicate in acésta privinţă prin colónele ḑiarelor, intre cari: „Fóia Societăţii Renascerea" şi „Romanul". Şi mai mult âncă literatura didactică trebue sĕ-i fie recunoscĕtóre pentru „Manualul de Isto-

ria Românilor", unul din cele mai practice spre trebuința claselor primare, și pentru „catechismul român și creștin", necesar fie-cărui cetățean.

Spiritul cel mai liber, caracterul cel mai independent, natura lui poetică trebuiá sĕ sufere amar in mijlocul miserielor de tot felul ce ne inconjóră și d'aceea singurătatea erá iubita lui:

Iubesc singurătatea
Și de mulțime fug;
Intr'ênsa nedreptatea
Nu sfarmă libertatea,
Nu pune mintea 'n jug.
Apoi iubesc gândirea:
Intr'ênsa imi ascund
Durerea și mâhnirea,
Și aflu liniscirea
La ori ce rĕu profund.

Scurtescu erá ceea ce numim un cugetător. Gândirii lui care, fiind copil, sburá peste orisontul satului părintesc, acum „nu-i ajungea pămêntul; i trebuiá și-un cer". Ori de câte ori eu, sĕu vr'unul din prietenii mei i citiam câte-ceva, el ne dicea: „Cugetări! puneți cugetări in tot ce scrieți!" Adese-ori il intâlniá cineva tăcut, melancolic, mĕsurând calea cu pasu-i gânditor intr'o absorbire din care nimic nu-l distrá. Acasă il găsiam adesea cu capul spriginit de mână, cu cartea pe care conteniá sĕ citéscă sĕu cu hârtia pe care conteniá sĕ scrie, intinsă de 'nainte, lăsându-și gândirea sĕ sbóre in voie-i prin locuri și timpuri accesibile numai ei. In acele momente creierii cari

Ușor trag in balanță, dar universul țin,

de câte idei nu se frământau in têmplele poetului, căci

. . . . respundeți-mi, când
Renunță la mari planuri piticul nostru gând?
. . . .
O!... Lutul la lut cată, ér gândul sbóră 'n cer!

Problemele mari ale vieții erau obiectul de predilecție al cugetărilor lui. Dar căutarea soluțiunii lor duc fatalmente la scepticism. Acésta-l făcea sĕ esclame intrebându-se ce este:

Religia? — Unéltă de speculi și-amăgire;
Și legea? — Un drum sigur mai lesne-a oprimá;
Amorul? — Vorbă vană mai mult spre chinuire;
Și fericirea? — Germen mai greu de-a suspiná!

și sĕ recunóscă că nu e fericire

De cât numai in légăn când nu scii a gândí.

„Vieța și visul", „Minutul" ș. a., sûnt admirabile meditațiuni pe cari regretăm că lipsa de spaçiu ne impedecă d'a le reproduce.

*

Simțitor la durerea altuia, de o onestitate esemplară, bunătatea inimei lui se revoltá in fața nedreptăților ce vedea sĕvêrșindu-se sub ochii lui și-l făcea sĕ svêrle, inaintea „cadavrului unei victime" a nedreptății omenesci acésta energică imprecație:

Din vasta lumei scenă
Leu, vultur, șarpe, tigru, panteră și hienă,
Nu-i pagubă sĕ piérá, căci lasă 'n urma lor
Pe om moștenitor.

Ori unde erá o durere, ori unde erá o jale, privirea lui se indreptá intr'acolo și lira-i induioșată găsiá nota mângâierii care șterge plânsul orfanului insuflându-i dulcea speranță că

in ceruri e un tată pe orfani a ingrigí,

și-accente puternice spre a strigá poporului care luptă pentru independență:

E săntă acea luptă ce robul o susține!

și décă

Și robul și tiranul au săbii de luptat,
Cu rob este-adevĕrul; el, cu dreptatea 'nvinge;
Cu despot e minciuna: el tot ca ea sĕ stinge;
Căci Dumnedeu ajută pe cel ce-i sugrumat.

O! el erá gróznic pe tirani!

. . . . . . Tiran și sceptru, jos!

strigá Scurtescu in avêntu-i democratic. Și adresându-se lumei:

Regalul idol sfarmă și 'nchină-te la legi!

(Incheiarea va urmá.)

A. C. Șor.

Somnul și visurile.

Somnul este o periodă de odihnă care se precurmă, o periodă de neactivitate fisică și intelectuală in care funcțiunile vieții de relațiuni se opresc și funcțiunile organice incetinesc. După disa poeților, somnul este adevĕratul balsam reparator al vieții; fără dênsul, omul ar fi ființa cea mai nenorocită și lipsa somnului a fost impusă une-ori ca o pedépsă din cele mai durerόse de cât ori-care alta.

Somnul — care este precedat de o sensație deosebită, de obosélă plăcută — este caracterisat prin scăderea bătăii pulsului și a mișcărilor respiratorii, moleșirea mușchilor, impuținarea secrețiunilor. Somnul este de mai multă trebuință după lucrările minții de cât după ostenirea corpului; in deobște, țĕranul dórme mai puțin de cât orășanul, pentru că-și obosesce mai puțin crierul. Organismele tinere și delicate (copii, femei) au o trebuință mai pronunțată de a dormí de cât adulții bine constituiți, cu deosebire când sûnt de un temperament bilios și atletic. La bĕtrân, somnul este ușor și necomplet. Când un individ sănĕtos se plânge că de mai multe dile nu dórme cu desĕvêrșire, trebue sĕ ne gândim sĕu la semnele unor friguri tifoide, sĕu la o curêndă afecțiune cerebrală (nebunie.)

Care e causa intimă a somnului? Cei vechi au emis asupra acestei cestiuni teorii nebune de cari vom cruță pe cititori. In dilele nóstre, Hammond a atribuit anemiei cerebrale ceea ce Haller atribuiá congestiunii; amêndoue aceste stări se pot intâlní la ființele cari dorm; insĕ nici una nici alta nu sûnt adevĕrata causă a somnului. Ipotesa cea mai probabilă este a lui Preyer; in centrele nervóse se grămădesc materiale de scădĕminte cari le inconjură de tóte părțile și primesc somnul, până când crierul este ușurat prin resorpțiune de aceste materiale in torentul circulatoral. Substanțele extremențiale cari astupă celulele crierului (și pe cari himía nu le a definit ăncă cu desĕvêrșire,) sûnt produsele de combustiune a activității cerebrale insĕ-și.

Visul constă intr'un tot mobil, variabil și repede, mai adese-ori confus, fantastic și fără legătură, tablouri și sensațiuni cari amintesc, intr'o neorênduiélă mai mult ori mai puțin completă, fapte mai mult ori mai puțin cunoscute, impregiurări prin cari omul a trecut. In visuri imaginațiunea este cât se póte de supraescitată, pe când memoria dispare mai adese-ori și bunul simț se inécă. Un sgomot neobicinuit, setea, fómea, frigul, caldul, abusul de cafea și de ceai, etc. lucréză adese-ori in raport cu causa. Când se culcă cineva pe partea stângă, ficatul și viscecerele apasă pe diafragmă, jenéză inima și plămânii, și produc visele cele mai ostenitóre și mai ciudate.

Caracterul individilor se cunósce adese-ori in vise. Lacomul viséză nunți și ospețe; sgârcitul, bani de aur și biletele de bancă; ambițiosul, decorațiuni și slujbe. Ceva mai mult, preocupările „luptei pentru vieță" se

resfrâng adesea in vise: profesorul viséză că nu-şi scie cursul; comedianul, că şi a uitat rolul; doctorul, că a uitat sĕ facă nisce visite.

Durerea fisică lucréză pentru a produce unele vise; un individ care sufere de o durere de gât viséză că-l sugrumă or că-l spênḑură; Descartes, pişcat de un purice in partea stângă, viséză că cineva i străpunge ínima cu pumnalul; lui Alfred Maury i cade pe gât patera dela pat şi viséză că trăiá pe timpul Terórei şi că-l ghilotinéză; un invĕţat (al cărui nume ne scapă din memorie) viséză că o viperă il muşcă de pulpa piciorului drept; a doua ḑi apar in locul acela intêiele semne ale unui antrax de mórte.

In bóle, visul este adese-ori o simtomă pe care medicul o studiéză cu folos. Isbucnirea turbării este intimpinată de visuri gróznice.

În clorosă şi in anemie, visele sûnt vesele şi plăcute; bolnavii aud murmurul ríuleţelor, cântecul turturelilor, etc. Ilustrul Longet atribue visurile acestea sgomotelor ce face sângele chloroticilor circulând prin arterele creierului. În bólele de ínimă, visurile sûnt adese-ori pline de frică, şi dese ori intrerupte prin desceptări cu tresărire. În alcoolism, visele, adese-ori urmate de halucinaţii, oferă in genere caracterul profesional, adecă că sûnt in raport intim şi caracteristic cu ocupaţiunile ḑilnice ale bolnavului. Alcoolicii vĕd dese ori in vis animale negre, pocite, desgustătóre; chiţcani, şerpi; vĕd asemenea lumini, apă care curge; au sensaţia golului. Zola a resumat (cu tot atât talent literar, câtă precisie sciinţifică) caracterele visului alcoolic când pune in gura lui Coupeau paginele de concepţiuni delirante pe cari or cine le a citit. Visele alcoolicilor sûnt urmate de o desceptare plină de grózǎ; afară de visuri, insomnía este desĕvêrşită la dênşii.

Ingeniosul doctor Delaunay, a dat sémă societăţii de biologie, asupra investigaţiunilor ce a făcut asupra visurilor. Le vom resumá. Când de obiceiu cineva nu viséză, este destul sĕ dórmă cu capul acoperit pentru ca sĕ viseze. Décă se acoperă fruntea cu vată, visurile işi pierd caracterul lor nelegat şi iau o infăţişare inteligentă. Décă se culcă cineva cu capul in jos, viséză; décă se culcă pe spate, visurile sûnt sensoriale, colorate, pline de mişcare, lascive, (congestiunea creierului mic şi a părţii posterióre a encefalului). Visele ce face cineva pe partea dréptă a creierului sûnt nelogice, absurde, copilăresci, mincinóse; pe creierul stâng sûnt mai inteligente şi sûnt in legătură cu faptele intêmplate de curênd; in sfîrşit, discursurile jócă rol adese-ori.

Şi acum, scumpi cititori, incercaţi şi controlaţi. Este lesne şi puţin costisitor.

Dr E. Monin.

Doue balade poporale.

— Din Ardêl. —

I.

Mórtea voinicului.

Jos la ţéra Oltului,
La fântâna corbului,
In marginea codrului,
Cine zace singurel?
Un voinic tras prin inel.
Frunḑă verde érba cresce,
De pândit cine-l pândesce?
Vultur sur, care grăiesce:
„— Mori voinice, ori te scólă,
Ori-mi dă şi mie bólă,
Că eu de când te pândesc,
Puii 'n codru-mi flămânḑesc,
Penele mi se răresc,
Piciórele-mi gălbinesc!“
Şi voinicul grăi éră:
„— Grigesce-me pân' Marţi séră,
Căci eu Marţi sér' oiu murí,
Tu puii ţi-i hărăní,
Penele ţi s'or desí,
Picióre s'or roşí.
Mâna cu trei cóste-mi ia
Şi sbori la măicuţa mea.
Tu-i incepe-a cloncăní,
Măicuţ' afar' a eşí,
Şi aminte ş-a aduce,
C'a avut un fiuţ dulce,
Pe care l'a blăstĕmat,
Vulturii de l'au mâncat.

II.

Dragostea statornică.

Jos pe cósta délului,
In marginea satului,
Este-o casă mititea,
Óre cine şede 'n ea?
Şede mândra mândrelor,
Şi frumósa ḑinelor,
Crăişóra stelelor.
Intr'o ḑi de primăvéră,
Mândra ese pân' afară,
Sĕ culégă flori frumóse,
Flori de cele ce miróse;
Sĕ le dee Niţului,
Niţului bădiţului,
Ce stă 'n cósta délului,
Paşce turma satului.
Câte flori ea le rupea,
La ínimă le punea,
Dela ínimă oftá
Şi la Niţul ei gândiá;
Ér din gură cuvêntá:
„– Niţule! bădiţule!
Uite, la mine veniră,
Crăişori cu peţitori
Şi măicuţa, că mi-a ḑis:
‚Uită-te copilă hâi!
Alege-ţi unul din ei!‘
Eu maicei i-am ḑis aşá:
‚Maică măiculéna mea!
Nici pe unul n'oiu luá,
Aibă míi de míi de oi,
După nici unul nu voi
Numai după Niţul meu,
Sĕ mi-l ţină Dumneḑeu!‘

* * *

Dorul mândrei s'a 'mplinit,
După Niţul s'a mărit.

Gr. Sima a lui Ion.

SALON.

Intrunirile literare din Brașov.

Brașov 21 decembre v. 1883.

La 15/27 decembre s'a incheiat ciclul prim al *intrunirilor literare*, pe care au binevoit a le arangiá dnii profesori dela șcólele nóstre medii, la inițiativa damelor române de aici și despre care mi-am luat voiă a face amintire in corespendența mea din nrul 47 al „Familiei“.

Aceste intruniri au avut un succes deplin atât in ceea ce privesce esecutarea programei de materii, cât și in ceea ce se atinge de modul, in care au fost intimpinate ele din partea publicului brașovén și in deosebi din partea damelor nóstre.

După cum mi-am luat libertate a impărtăși in corespondența de acum cinci sĕptĕmâni, scopul intrunirilor, despre care e vorba (ințeleg, cu privire la ciclul prim), a fost: familiarisarea dómnelor și domnișórelor române de aici cu deosebitele ramuri de literatură, precum și cu noțiunile cele mai de căpetenia din sciința modernă.

Nu am de gând a face o analisă a materiilor pertractate, nici a inșirá numele dlor profesori, cari n'au pregetat a procurá câteva momente de invĕțătură și petrecere unei părți insemnate din societatea, in mijlocul căreia trăiesc. Tot ceea ce voiesc, este, ca infățișând in doue trei rênduri cursul ideilor ce s'au atins in conferențele de până acum, sĕ dau ocasiune acelora cari se interesézā de lucruri de asemenea natură, a face o asemenare intre intrunirile, despre care e vorba, și intre conferențele ce se țin prin alte localități cu poporațiune românéscă.

În ceea ce privesce *literatura* și deosebitele ramuri ale ei, s'a vorbit până acum mai pe larg despre poesia nóstră poporală și despre insĕmnătatea ei pentru literatura artistică; mai departe, pe basa despărțĕmintelor celor mai de căpetenia ale poesiei poporale, despre poesia epică și despre cea lirică; in fine in intrunirea ultimă s'a amintit ceva și despre satiră și fabulă.

Tot ceea ce s'a pertractat, s'a ilustrat totdeodată cu numeróse esemple din autorii noștri cei mai buni, așá incât ori și cine a putut sĕ-și facă o idee corectă despre cele espuse de dnii conferențiari.

Din *sciință* s'a tractat in doue intruniri (prima și a cincea) despre aer și despre electricitatea atmosferică, éră intr'una (a doua) despre natură in genere și despre cele trei regnuri ale ei. Și aici in prelegerile despre aer s'a căutat a se face lucrurile cât se póte mai intuitive prin deosebite esperimente fisicale.

În fine ori și cine póte ințelege, că fața de un public alcătuit in partea cea mai mare de mame de familiă, in mânile cărora este incredințată sórtea unei generațiuni intregi, trebuiá sĕ se țină cont de o ordine de idei, pe care astădi le discută cu cea mai mare atențiune intrega lume civilisată — ințeleg arta, *sciința educațiunii.* Din acésta specialitate s'a vorbit in intrunirea a treia despre principiile fundamentale ale educațiunii, éră in intrunirea a patra s'au combătut cu tótă severitatea unele dintre greșelile cele mai de căpetenia ce se fac in crescerea copiilor noștri.

Sĕ nu uităm discursul despre societăți și insĕmnătatea lor, cu care s'a incheiat ultima intrunire (a cincea) și étă intreg materialul pertractat in decursul ciclului, despre care mi-am luat libertate a scrie aceste rênduri!

Ți se umplea sufletul de bucurie, când vedeai un numer de aprópe o sută de dómne și domnișóre asistând regulat la tóte aceste conferențe și ascultând cu cea mai mare atențiune vorbirile și cetirile dnilor conferențiari. Elogiile, ce le-a făcut dl profesor I. Popea la incheiare zelóselor sale ascultătóre. au fost pe deplin meritate.

De bună sémă zelul acesta armonic, arĕtat atât din partea dlor conferențiari, cât și din partea vrednicelor Brașovence, va avé resultatele cele mai salutare.

Pe lângă cunoscințele ce și le va puté câștigá in particular fie-care din dómnele și domnișórele, ce nu desprețuesc intreprinderea din cestiune, prin intâlnirea regulată a unei părți insĕmnate a publicului nostru iubitor de cultură, se dă ocasiune a se luá la desbatere fel de fel de mijlóce, prin care o societate ca a nóstră ar puté sĕ inainteze mai repede pe cărarea progresului in bine.

Efectele binecuvêntate ale acestor intâlniri se pot simți chiar și de pe acum, căci deja se discută idea inființării unei biblioteci pe séma femeilor române de aici, idee, care după părerea mea trebue susținută de ori și ce om iubitor de cultură și de inaintare. Mai departe este probabil, că in ciclul viitor, care — după cum ințeleg — se va ținé in decursul postului Pascilor și in care se vor tractá și câteva capitole din istoria națională; este probabil, dic, că cel puțin la cetiri vor luá parte și unele dintre dame și in chipul acesta parte vor inlesni pe dnii conferențiari, parte vor avé prilej a se perfecționá intr'un ram, in care multe din femeile națiunilor mai inaintate in cultură au avut succesele cele mai frumóse.

Va sĕ dică, intrunirile literare sûnt un semn de inaintare, un semn de progres, care nu póte aduce Romàncelor brașovene decât laudă!

Nemo.

Scrisori din Bucovina.

Cernăuți 15/27 dec. 1883.

(Al doile concert al Societății „Armonia“. „Aurora Română“ inviată, prelegeri publice.)

Intr'a 6/18 decembre 1883 societatea „Armonia“ pentru cultivarea și respândirea musicei naționale in Bucovina arangiá al doilea concert de inaugurare sub dirigerea dirigentului seu artistic H. Horner.

Conscii de resultatele frumóse ale acestei societăți filarmonice, intrarăm plini de speranțe in sala, unde aveam sĕ audim și composițiile fiilor Bucovineni.

Și nu ne-am inșelat in așteptările nóstre, căci deja programa concertului ne da o dovédă vedită despre activitatea componistilor noștri, cât și despre zelul și diligința membrilor activi ai societății. Nu-i mirare deci, că acésta societate filarmonică română și-a atras in așá de scurt timp al esistinței ei atât de multe simpatii, că numeră peste sute de membrii in tóte părțile țĕrii, cari nu intrelasă la ori ce ocasiune a o sprigini cu concursul lor.

„Păsĕruica in copac“ o esecută cu multă artă dirigentul societății filarmonice dl Horner. Piesa asta este din causa celor multe flageolets una din cele mai grele composiții musicale. In asta piesă nu se aud cântând strunele viorii, ci șuerând arii in feliul ștrengarilor de pe drum. Mai ales surprinse șueratul cântecului românesc: „Pasere galbenă 'n cioc“.

Urmă un quartet de Haydn, esecutat de către dnii Hrymaly, Leo cav. de Goian, amêndoi pe vioră, Horner pe violă și dl Duzinchievici pe cello, care incoronă pro-

ducțiunile concertului din séra asta. In partea a treia a cuartetului avuserăm ocasiune de a admirá technica dlui Hrymaly.

In piesa „Souvenir de Czernowitz“ de F. Servais reaflăm melodiile române prelucrate cu o măestríe adevĕrată de belgianul dl F. Servais. Dintr'o doină plină de dor și vaet se transpórtă auditoriul intr'o melodíe plină de melancolíe a unui cântec românesc de pe plaiurile munților, și de aícia in mijlocul dansatorilor, audind melodiile tuturor jocurilor românesci de horă, romana, călușeri; unde de odată ariile cântecelor celor mai frumóse românesci par a te transportá in viéța Românului. Dl Duzinchievici se arată interpretul acurat al ideei compositorului.

Urmară apoi compositiile dlui Tudor cavaler de Flondor: „La o viorică“, de D. Bolintinean și „Lacrimióre“ de V. Alecsandri, esecutate de corul bărbătesc al societății. Melodii frumóse găsim in aceste compositii ale acestui tiner componist român, și óre-cum pare a suflá din ele ființa românéscă.

Nu așá din cântecul următor esecutat de corul bărbătesc, din „Senin și furtună“, compus de dl I. Worobchievitz. In poesía „Senin și furtună“ de Negruzzi găsim pe un ins, in al cărui suflet intr'o nópte profundă cu boltă senină și blândă lumină, unde peste natură domnesce lin divina pace, geme și tună o furtună, sdrobit fiind el de chin. Nici o radă nu luminéză nóptea profundă, ce l'a cuprins, căci ínima-i e ruptă de lunga luptă, ce amorul și ura crud i-a încins. Descrierea naturei o coloréză o arie monotonă, ce de abiá se mișcă, in tonul arielor slave, și de abiá in refrenurile din urmă se observă o incercare a disposiției desperate sĕrmanului inamorat. Însĕdar căutăm după un interpret al titulei „Senin și furtună“ in astă composiție. Corul sub dirigența dlui Horner și-a făcut tóte posibile de a puté susține piesa asta.

Concertul se sfêrși cu „Stelele“ composiție de A. Flechtenmacher, o lucrare mediocră, esecutată asemene de corul bărbătesc al societății.

La fine implinim și noi datoría nóstră de a urá acestei tinere societăți noroc mult la desvoltarea și inflorirea ei; sĕ ajungă in curĕnd de a fi vatra musicei naționale din Bucovina! Și-i de credut, că va fi și așá, căci in capul ei se află mult meritatul pentru musică, dl Leo cav. de Goian.

*

Dilele acestea apărù fóia lunariă sciințifică-literară „Aurora Română“ sub redacția dlui profesor Ion Bumbac.

Din apelul anesat numerilor apărute vedem, că „Aurora Română“ este prourmarea organului apus „Aurora Română“ al „societății pentru cultura și literatura română in Bucovina“. Decidĕnd comitetul numitei societăți, după cercetarea socotelelor foii, cumcă nu se aflá in posițiune a o edá mai departe, luá dl Ion Bumbac asupra-și de a edá „Aurora Română“ mai departe ca proprietatea sa. Apelul se sfêrșesce cu următórele cuvinte: „Fraților Români! Sarcina, care a fost pré grea pentru o intrégă societate m'am incumetat a o luá eu singur asupra mea, éră acésta am făcut-o, fiind că ancă n'am perdut increderea in puterea de viéță și in viitorul națiunii române! Arĕtați, că nu m'am inșelat!“ Éră pe pagina 64 a foii citim: „Sălutăm deci din ínimă acésta intreprindere (fóia sătéscă „Steluța“) salutariă a părintelui Cobilanschi! I dorim succes strălucit și mai pe sus de tóte perseveranță și putere, de a suportá și unele ghionturi, ce va avé a le suferí din partea unor ómeni, cari insĕ-și nu-s deprinși a lucrá nimică, și totuși se simt purure chiemați a criticá pe alții. Acestea-s așteptările și dorințele nóstre dela românașii din clasica țéră română a lui Stefan cel mare, cari mai degrabă par a stá in servițiurile altor elemente străine, de cât celor române“.

Destul de trist e, când un redactor chiar la inceputul unei intreprinderi literare e silit a desperá de succesele intreprinderii sale mult laudabile. Acei ómeni cari impărțesc ghiorituri pe la literații români se cunosc fiesce-care după manierele lor mojicesci și vai de țéra și nația aceea, la cari atari ómeni au insemnătate!

În numerele cele doue apărute găsim un studiu lung și scris cu multă erudiție: „Din istoria limbei și literaturei române“, de dl Ion Bumbac și apoi o critică asupra dramei istorice a poetului V. Alecsandri: „Despot Vodă“ de dl A. Sarcină, scrisă cu mult talent și mare obiectivitate.

Credem și sûntem convinși, că dl Bumbac nu ne va lipsí de fóia unică română și prin perseveranță și putere va aduce de a concentrá in giurul foii sale tóte elementele literarie din țéră și va cresce o generație iubitóre de literatură și cultura română in țéră.

*

Precum am mai scris, comitetul Societății pentru cultura și literatura română a decis sĕ arangeze un șir de prelegeri publice, invitând pentru ținerea lor pe mai mulți membrii.

Din insciințarea comitetului Societății vedem, că până acuma și-au declarat concursul lor binevoitoriu domnii: Ioan Bumbac, Calistrat Coca, Ioan Drogli, Dionisiu Olinescu, Ioan Sbiera și Dimitrie Socolean.

Ciclul acestor prelegeri il va inaugurá domnul Ioan Sbiera in 16/28 decembre a. c., vorbind despre „Condițiunea cea mai neapĕrată pentru manifestarea și prosperarea vieții naționale“.

Locul prelegerii este sala societății „Armonia“, in otelul „Moldaviei“.

Dionisiu O. Olinescu.

Literatura si arte.

Poesíile lui Eminescu au apărut la Bucuresci intr'un volum de 300 pagine, frumos tipărit. Credem, că publicul va grăbi a-și cumpĕrá acésta carte, prin care ori cine iși va câștigá o adevĕrată salbă literariă. Prefața, scrisă de dl Titu Maiorescu, sună astfel: „Poesíile așá cum se presintă, nu sûnt revĕdute de Eminescu și sûnt prin urmare lipsite de indreptările ce avea de gând sĕ facă, cel puțin la cele vechi. Décă totuși am publicat și aceste poesíi, impreună cu celelalte, așá cum se găsesc, am făcut-o dintr'un simțimênt de datoríe literară. Trebuiau sĕ devie mai ușor accesibile pentru iubitorii de literatura nóstră tóte scrierile poetice, chiar și cele incepĕtóre, ale unui autor care a fost inzestrat cu darul d'a intrupá adânca sa simțire și cele mai nalte gândiri intr'o frumusețĕ de forme, supt a cărei farmec limba română pare a primí o nouă viéță“.

„Biserica și Școla“, organul diecesei aradane, trece érăș prin o schimbare. Fostul ei redactor, dl Vasile Mangra se desparte de fóie și dl profesor și director Constantin Gurban primesce redacțiunea, schimbând și ortografía fonetică cu cea etimologică.

Concert la Sas-Sebeș. Dl George Dima, profesor de musică in Sibiiu, va da in diua de anul nou un concert la Sas-Sebeș, insoțit de pianistul sibiian Victor Heldenberg.

A patra edițiune. Din „Călindarul lui Păcala“ pe anul 1884 a trecut și edițiunea a treia și astfel s'a dat la lumină edițiunea a patra. Acésta cuprinde, afară de partea seriósă călindaristică, têrgurile de țéră, scala de timbru, și o bogată lectură umoristică, ilustrată cu

26 de caricaturi. Preţul unui esemplar e 40 cr., dar mai puţine decât 5 esemplare nu se espedéză pe poştă. Se află de vêndare la administraţiunea „Familiei“ in Oradea-mare. Colectanţii primesc după 10 esemplare un rabat. — Dnii cari au primit esemplare in comisiune, sûnt rugaţi a ne trimite preţul lor sêu a ne innapoiá cele nevêndute.

D. Simeon Mangiuca, diligintele nostru colaborator, nu lucréză la redactarea unui dicţionariu etimologic in limba „magiară“, precum — prin o greşélă de condeiu — s'a anunciat in nr. trecut la sfêrşitul tractatului dsale, ci in limba „germână“, ceea ce se póte vedé şi din continuare.

Societatea română de cântări şi musică din Caransebeş arangéză cu concursul musicei militare din loc sub conducerea dlui director Ioan Pospischill adi sâmbêtă in 31 dec. 1883 (12 jan. 1884) in sala mare dela „Pomul verde“ o producţiune estraordinară după următórea programă: 1) Rossini. Ouvertură din opera „Italiana in Algir“, musica militară. 2) Abt. „Serenadă“, corul vocal. 3) Bolintinean. „Féta dela Cozia“, declamată de dşóra E. Jurjinca. 4) Gounod. Fantasie din opera „Faust“, musica militară. 5) Ventura. „Ingerul“, corul vocal. 6) Braun. „Cântec de pădure“, corul vocal. 7) Pospischill. „Mersul festiv“, musica militară. 8) Ventura. „Hora Sinai“, corul vocal.

Higiena poporală cu privire la săteanul român, invêţături practice pentru preoţi, invêţătorl, seminare, şcóle normale, licee şi pentru toţi aceia cari ţin la sănĕtatea poporului dela ţéră. Sub acest titlu a eşit tocmai acuma la Arad, de colaboratorul nostru dl dr. G. Vuia, o carte bine compusă, la care vom reveni. Acuma insemnăm, că preţul ei este 1 fl. sêu 2 lei 50 bani.

Diare noue: „*Viitorul*“ e titlul unui nou diar politic care a apărut in Budapesta, redactat de dl Zamfiriu M. Rozescu şi editat de dl deputat dietal dr. Iosif Gall. Noul diar va eşi de trei ori pe sĕptĕmână, preţul de prenumeraţiune pe anul intreg este 10 fl. I dorim succes! — „*Clarinetul*“ se numesce o fóie umoristică, apărută la Galaţi; va eşi odată pe sĕptĕmână.

Ce e nou?

Anul nou, acésta di de mare insĕmnătate in analele naţiunilor sĕ aducă schimbare radicală in sórtea naţiunii române! Cu acésta urare deschidem rubrica acésta, dorind, ca in ea sĕ putem insemná cât mai multe evenimente de fericire şi 'nflorire pentru naţiunea română! Anul nou la mulţi ani, tuturora ce-şi fac datoria ca români, ca cetăţeni şi ca membrii ai societăţii şi familiei!

Hymen. *Dl George Pop*, profesor la gimnasiul din Beiuş, a doua di de Crăciun s'a logodit in Beiuş cu dşóra Veturia Pop, fiica dlui Ioan Pop, protopop in Chereluş, comitatul Arad.

Reuniunea femeilor române din Sibiiu va da la 22 januarie st. n. un bal in sala otelului „Împĕratul roman“. Venitul curat este destinat in folosul numitei reuniuni. Ca petrecerile din anii trecuţi date de acésta reuniune, se speră că şi balul acesta va avé un succes complet.

Alt bal la Sibiiu. Reuniunea română de cântări din Sibiiu arangiă marţi a treia di de Crăciun o petrecere cu joc in localităţile restauraţiunii dela Hermannsgarten. La acésta petrecere fure invitaţi toţi membrii reuniunii.

Associaţiunea din Braşov pentru spriginirea invĕţăceilor şi sodalilor meseriaşi români va ţiné adunarea sa generală in 8/20 januarie in sala gimnasiului român. Acésta associaţiune a produs, cu o inţeléptă conducere, şi pân'acuma multe róde binefăcătóre. Ar fi bine, ca asemene reuniuni sĕ se infiinţeze şi 'n alte oraşe, căci sûnt de mare importanţă pentru respândirea industriei naţionale!

Reuniunea pompierilor voluntari din Blaş va da la 19 januarie st. n. un bal in otelul „Naţional“. Comitetul arangiător este compus aşă: Augustin Ungur, preşedinte; George Vancea, secretariu; Stefan Daniel cassariu.

Advocaţi noi. *Dl dr. Ioan Mihu,* din Transilvania, a făcut dilele trecute censura de advocat in Budapesta. — *Dl dr. Ioan Hotăran*, din părţile aradane, a făcut asemene tot acolo de curênd censura de advocat.

Sciri bucurescene. *Regele şi regina* s'au intors dela Sinaia in capitală joi şi descinseră la palat, care deja este gata, terminându-se clădirile intreprinse in anul trecut. — *Cu incepere dela 1 januarie* se va pune in aplicare sistema metrică de mesuri şi greutăţi in tótă ţéra; dela acel timp nu va mai fi permis a intrebuinţá decât mesuri noue, supt pedépsa confişcării mesurelor. — *Dl N. Ionescu* a făcut joi séra conferinţă in sala Ateneului, vorbind despre invĕţămintele din istoria patriei. — *Dl I. Condicescu* ţinù sâmbêtă séra la societatea „Concordia Română“ o conferinţă asupra „frumosului şi urîtului“, după care urmă serată cu dans. — *Cutremur de pământ* s'a simţit in marţia trecută la Bucuresci, precum şi in alte părţi ale României; oscilaţiunile au fost destul de puternice.

240,000 fl. furaţi! Acest furt s'a intêmplat la poşta din Budapesta in sĕptĕmâna trecută. Statul trimitea la Viena un milion de fl., dar când pachetele se puneau in trăsura poştei, unul nu se mai găsi. În acesta se aflau 240.000 fl. De atunci poliţia a pus tóte in mişcare, dar făptuitorii âncă nu s'au aflat. Asemene sumă este âncă neaudită in analele furturilor poştale.

Ajunul anului nou incepe a deveni o serbare din ce in ce mai generală la Români. Astfel s'a anunciat serbarea acestei dile la Viena, Caransebeş, Timişóra, Braşov, Oradea-mare, Făgăraş şi in alte locuri, de unde de sigur vom primi raporturi pentru nr. viitor.

Rectificare. *Lucareţi* in 3/1 1884. Onorate domnule redactor! In corespondinţa domnului Babeş, publicată in numĕrul 50 al fóiei dtale preţuite, se face amintire despre conferinţa ţinută in Budapesta pentru infiinţarea nouei foi române, şi domnul Babeş botéză tótă intreprinderea de un act al funcţionarilor şi românilor, cari codesc in taberile străine etc. Fiind că conferinţa s'a ţinut la mine, me simt indetorat a observá dlui Babeş, că domnia sa nefiind chiemat la aceea conferinţă confidenţială, nu póte sci cu positivitate cine a luat parte şi ce s'a decis. De óre-ce altcum nu âmblăm cu mâţa in sac, programa si ţinuta fóiei va dovedi, că insinuările dsale sûnt false. Nerăbdarea cu care a grăbit a discredită fóia nouă naintea publicului român, până âncă nici nu s'a ivit, dovedesce una ură şi patimă, ce e fórte daunósă in cause publice. Rugându-te sĕ binevoiesci a da loc acestui respuns la atacul neasceptat, sûnt cu deosebită stimă *Dr. Iosif Gall.*

Necrolog. *Rosa Budai*, consórta dlui Ioan Budai, notar comunal in Zărand, comitatul Arad, a incetat din viéţă la 30 decembre, lăsând in doliu pe soţul seu, pe fiii şi fiicele sale şi pe numeroşi consângeni.

Logogrif

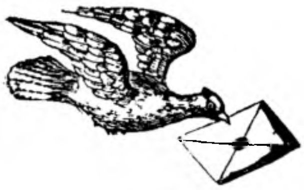
de Sfătos

Rotundică mititică,
In pădure m'am născut;
Intre frunde am crescut,
La oraş nu m'am vêndut.

O literă dând la o parte,
Sûnt un astru cam departe,
Care prin vênt tot umblând,
Ocolesc acest pământ.
Ancă-o literă scoțênd,
Prima 'n aritmetică sûnt.

Terminul de deslegare e 24 januarie. Ca totdéuna și de astă-dată se va sortí o carte între deslegători.

Poșta Redacțiunii.

Dnei M. P. in Iasi. Amu primit cu cea mai mare plăcere. Ve mulțămim.

Dlui V. R. B. in B. Novela a sosit. Cât mai curênd.

Dlui Gr. S. in B. P. Povestea de altă-dată. Dar novela?

Dlui P. T. in S. Vom intrebuință din ele.

Dlui P. D. in B. Fragmentul a sosit. Dl acela nu ni-a trimis ancă ceea ce ni-ai indicat.

Dlui D. de T. in D. „Șeḑetórea“ nu mai apare.

Deslegarea logogrifului din nr. 50: „Virginia, Idunei, Rubin, Garibaldi, Jug, Nabucodonozor, Jersei, Asov“.

Cetind literele inițiale de sus in jos, ér cele finale din jos in sus, aflăm numele femeiesc „Virginia“.

Deslegare bună ni-a sosit dela dómnele și domnișórele: Emilia Onciu n. Ciavoșchi, Mariți Lupan, Iconia Borca, Matilda și Georgina Popa, Maria Dănila, Elisabeta Mureșan, Florica Leșiean, Emilia L. Bistrițiean, Maria Popescu, Minodora Micșunescu, Zoe Dimbu, și dela dnii Pompiliu Predovici, Sergiu Medean.

Premiul fu dobândit de domnișóra Maria Popescu.

Călindarul sĕptĕmânei.

Ḑiua sept.	st. v.	st. n.	Numele sânților și sĕrbătorile.	Sórele resare	Sórele apune
Dumineca inaintea botezului. Evang. dela Marcu cap. 1.					
Duminecă	1	13	(†) **Sf. Vasile.**	7 46	4 32
Luni	2	14	Păr. Silvestru.	7 45	4 33
Marți	3	15	Sf. Păr. Malachia	7 45	4 34
Mercuri	4	16	Adun. celor 70 Ap.	7 44	4 36
Joi	5	17	Sf. Mar. Theopim.	7 44	4 37
Vineri	6	18	(†) **Botezul Dlui**	7 43	4 38
Sâmbetă	7	19	(†) **Profet Ioan Bot.**	7 42	4 39

1884.

Cu numerul presinte se incepe cursul anual 1884 al foii nóstre. Incurăgiați de spriginul crescênd al publicului român, intăriți prin concursul prețios al colaboratorilor noștri, vom continuá activitatea nóstră și in anul acesta.

N'avem trebuință de reclame. Faptul, că in anul curent fóia nóstră intră in al doue-ḑecile an al esistinței sale, este reclamul cel mai eclatant. Nu vom face nici promisiuni mari. Vom declará numai simplu, că nisuința nóstră de frunte va fi sĕ dăm familiilor române culte o fóie, in care fíe-care membru al familiei sĕ-și găséscă rubrica sa de cetit.

Nisuința nóstră va fi spriginită de vr'o **cinci-ḑeci de colaboratori,** intre cari se aflá celebrități literarie, scrfitori cu renume vechiu și talente noue.

De ocamdată insemnăm in lista nóstră următórele nume:

DD.: V. Alecsandri, dr. A. P. Alexi, Theochar Alexi, Vinc. Babeș, Andrei Bârsean, I. Bian, Iason Biano, V. R. Buticescu, Al. Candiano-Popescu, Teodor Ceontea, dr. George Crăinicean, Nicolae Densușan, Petru Dulfu, Constanța de Dunca-Schiau, Marcu Emilian, Spinu Ghimpescu, Petru V. Grigoriu, P. Ispirescu, Sim. Mangiuca, S. Fl. Marian, dr. At. M. Marienescu, I. T. Mera, Veronica Micle, dr. Ioan Moga, V. B. Munteneseu, D. O. Olinescu, Virgil Oniți, Ioan Panțu, M. Pompiliu, Matilda Poni, Ioan cav. de Puscariu, Iuliu I. Roșca, Ioan N. Roman, Carol Scrob, dr. Grig. Silași, Gr. Sima a lui Ion, Ioan Slavici, A. C. Șor, Maria Suciu, G. D. Teodorescu, Ilie Trăila, Ales. Tuducescu, V. A. Urechia, dr. George Vuia, Iosif Vulcan, Duiliu Zamfirescu.

„Familia“ va eși și in anul curent odată pe sĕptĕmână, dumineca, cu cuprins de $1^1/_2$—2 cole, căci la sĕrbători mari și la alte ocasiuni vom da suplimente.

Prețul de abonament remâne cel insemnat in fruntea foii. Aici adaugăm numai, că abonamentele se fac mai ușor și mai eftin prin mandate poștale. In România prin mandate poștale internaționale.

Rugăm pe abonanții noștri sĕ binevoiéscă a-și innoí de timpuríu abonamentele; cei ce in restimp de 10 ḑile nu vor respunde prețul de abonament, vor primí dela noi ramburse poștale, căci cu abonamente a conto nici o fóie seriósă nu se póte susțíné. Cei ce nu mai vor sĕ fíe abonanții noștri, sĕ ne innapoieze numerul acesta, ca sĕ-i ștergem din registrul abonanților.

Favoruri pentru abonanți. Abonanții noștri își pot comandá la noi următórele scrieri cu prețuri fórte reduse: „Ranele Națiunii“, roman în 3 tomuri, de Iosif Vulcan, în loc de 3 fl. cu 1 fl. 10 cr.; „Novele“, de acelaș, în trei tomuri, în loc de 3 fl. cu 1 fl. 20 cr.; „Miresă pentru miresă“, comedíe în 3 acte, de acelaș, în loc de 1 fl. cu 25 cr.; „De unde nu este rentórcere“, roman de Adrien Gabrielly, tradus de Tit Bud, în loc de 1 fl. cu 25 cr. Asemene se ofere și portretul dlui Ion Brătian, în loc de 1 fl. cu 35 cr.

Tot la noi se mai aflá de vênḑare următórele scrieri: „Lira mea“, poesíi de Iosif Vulcan, un volum, 15 cóle, edițiune de lucs, 3 fl., edițiune poporală 1 fl.; „Dela Sate“ novele și schițe de acelaș, prețul 70 cr.; „Portretul Reginei Româníei“ in costum național, pe velin 60 cr., alta edițiune 40 cr.

In administrațiunea nóstră se mai aflá de vênḑare „Călindarul lui Păcala“ pe 1884, prețul 40 cr.

Din scrierile: Sclavul Amorului, Poesíi, Panteonul Român, Tanda-Manda, Cavalerii Nopții nu mai avem nici un esemplariu.

Colectanții primesc dela 5 esemplare unul, al șesele, gratuit.

Oradea-mare, 1 januarie 1884.

Redacțiunea „Familiei“

Proprietar, redactor respunḑător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy in Oradea-mare. Strada principală.